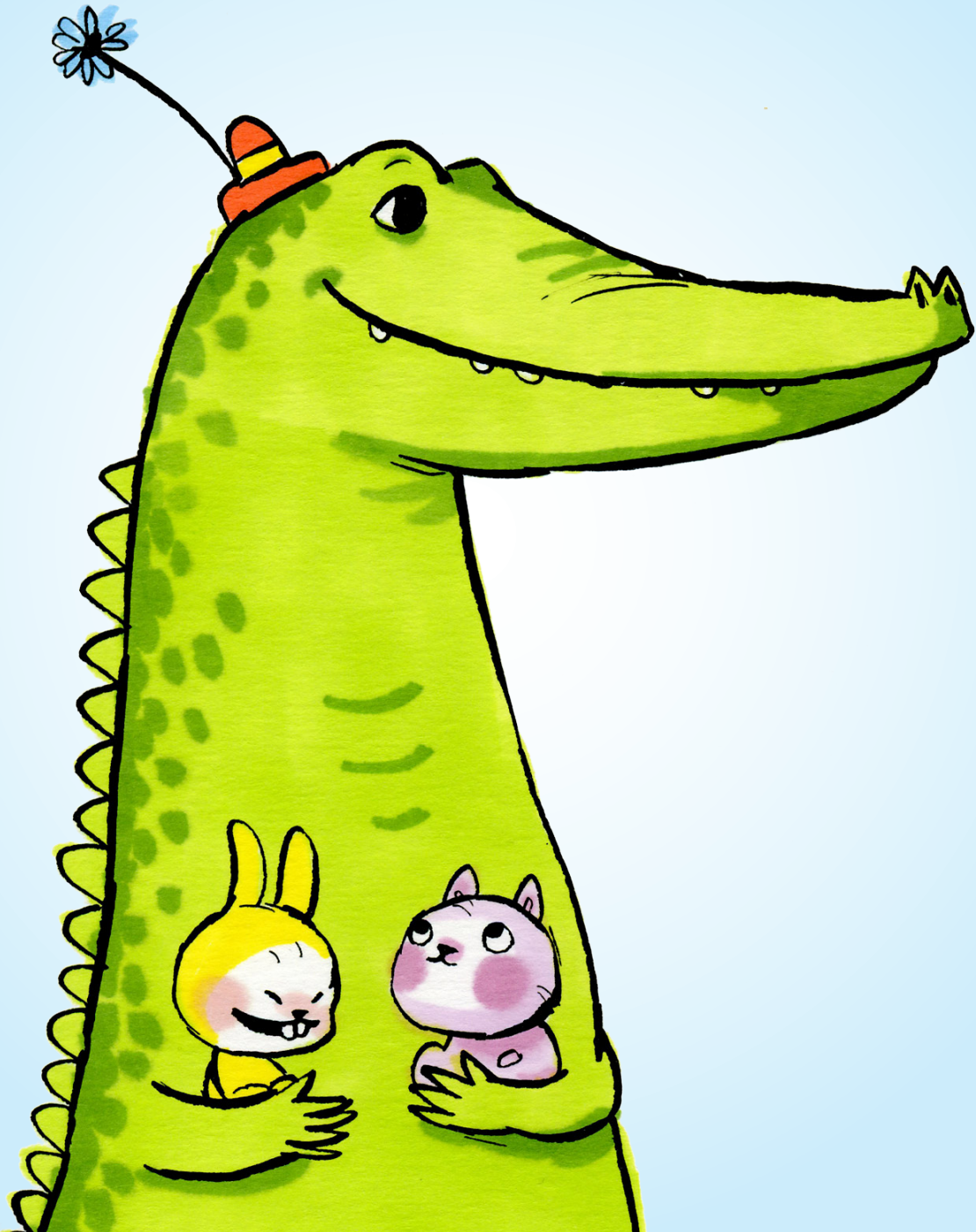

Varhaiskasvatus

LIPERIN KUNNASSA

TÄMÄ KIRJA ON LEIVOTTU hellyydellä ja huolella

KÄDESSÄSI ON VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA ELI TUTTAVALLISEMMIN VASU.
TÄSSÄ KIRJASSA KERROTTUJEN PERIAATTEIDEN MUKAISESTI TOIMITAAN LIPERIN KUNNAN PÄIVÄKODEISSA,
PERHEPÄIVÄHOIDOSSA, KERHOISSA, AVOIMESSA PÄIVÄKODISSA JA ESIOPETUKSEN LEIKKITOIMINNASSA.
LAPSILLA ON SAMANLAINEN JA TASA-ARVOINEN VARHAISKASVATUS PAIKASTA RIIPPUMATTA.

Kirjan juuri on laitettu alulle 2006, kun leivottiin ensimmäistä leipäpitäjä Liperin varhaiskasvatussuunnitelmaa. Vasun juurta on hapatettu ja pyöräytetty hiertimellä.

Tuosta juuresta, vasusta 2013, tämä leipänen on vaivattu hellyydellä ja huolella. Mukaan on laitettu rukiiseen jauhon lisäksi uutta tietoa ja teoriaa. Juuren pohjana ovat varhaiskasvatuslaki ja valtakunnallisen suunnitelman perusteet. Joukkoon on lisätty reilusti liperiläisyyttä ja ripaus seudullisuutta.

Vasun vaivaamisessa ovat olleet mukana lapset, vanhemmat ja varhaiskasvatuksen henkilökunta. Yhdessä saimme vasun tiinuun kohoamaan. Sinnikkäällä vaivaamisella, veivaamisella ja alustamisella syntyi sitkoa. Olemme kaikki sitoutuneet tekemään työtä liperiläisten lasten ja perheiden hyvinvoinnin edistämiseksi.

Nyt kädessäsi lämmin ja tuore vasuleipänen - kirja, joka on lupaus lapsille turvallisesta, iloisesta, riehakkaasta ja leikkisästä arjesta. Yhdessä kavereiden kanssa.

LIPERISSÄ MENNÄÄN lapsen ehdoilla

LAPSI ON VÄLITÖN, TUNTEIKAS, VÄRIKÄS, ÄÄNEKÄS JA TÄYNNÄ ELÄMÄÄ.
LAPSI ON LUOTU KOKEILEMAAN JA TUNNUSTELEMAAN. HÄN HALUAA LIIKKUA, TUTKIA,
LÖYTÄÄ UUSIA ASIOITA, LUODA SEIKKAILUJA JA MAISTAA MAAILMAA.
HÄNESSÄ ON VAHVUUKSIA JA RIKKAUKSIA, JOTKA ME HUOMAAMME.

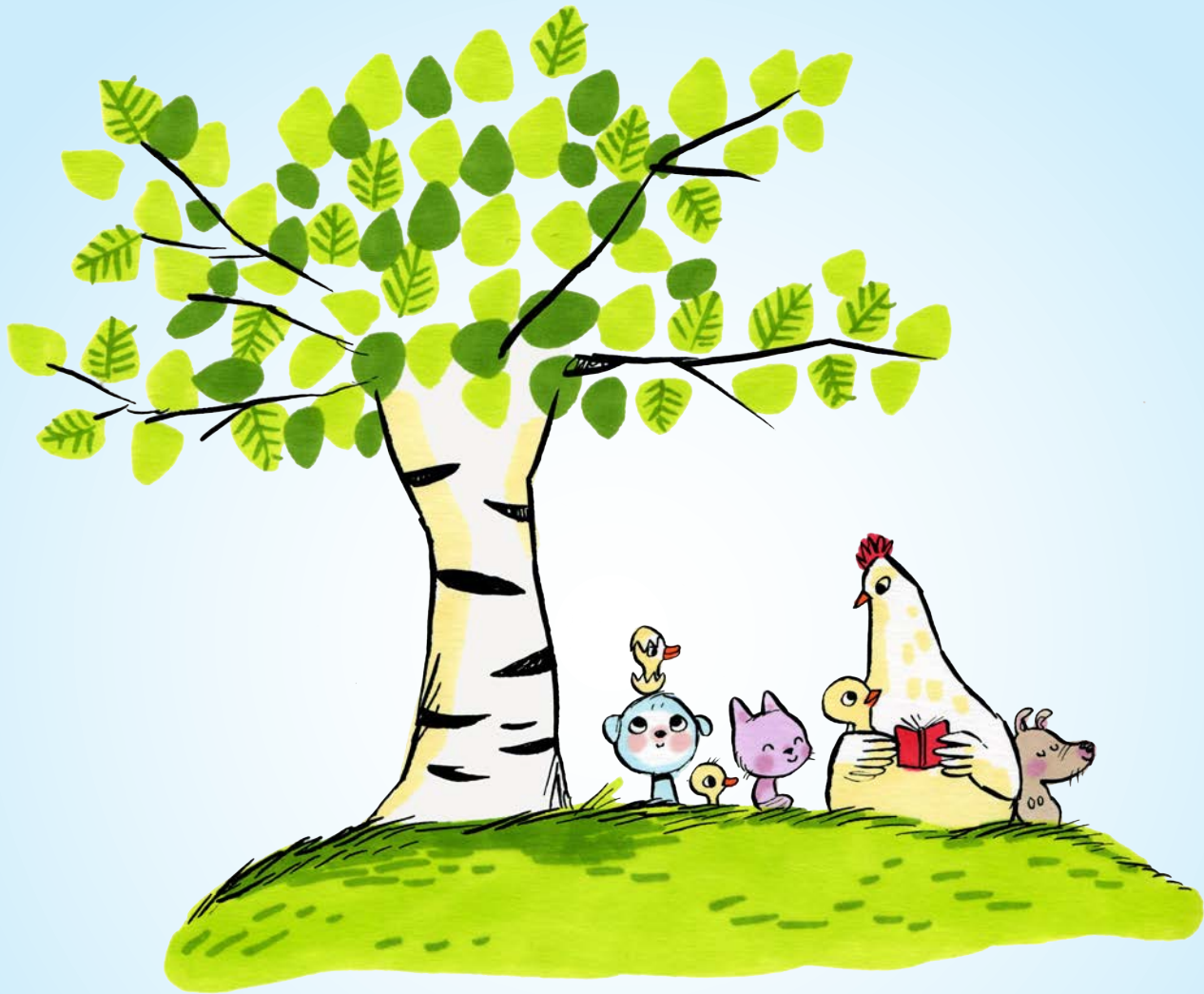
Lapsi on oppija, tietoa imevä pesusieni, luonnollinen pelaaja, aarteenetsijä ja joskus voimakas tulivuoren purkaus.

Lapsi on vapaa ja puhdas sielu, joka haluaa elää vapaasti. Hän ei halua olla paikoillaan. Lasta ei ole luotu jonottamaan.

Me emme anna lapsen kasvaa liian nopeasti aikuisuuteen jatkuvalla kiirehtimisellä ja mielikuvituksen puutteella. Emme vangitse häntä pettymysten maailmaan.

Rohkaisemme häntä käyttämään ihmetyksensä voimaa ja takaamme hänelle rikkaan, tunteikkaan, yhteisöllisen ja oppivan maailman. Tarjoamme hänen aisteilleen koettavaa kaikissa mahdollisissa väreissä, tuoksuissa ja kosketuksissa.

Meillä onnellisuus, ilo ja riemu täyttävät lapsen jokaisen päivän. Me huomaamme hyvän, koska meillä Liperissä mennään lapsen ehdoilla.

**JOKAISELLE LAPSELLE MUODOSTUU
VARHAISKASVATUKSESSA OMA TARINA.**

MONTA UUTTA IHMETYKSEN JA ILON AIHETTA, VÄLILLÄ SURUNKIN PIIRTY KERTOMUKSIIN.
AIKUISTEN TEHTÄVÄNÄ ON KULLA JA YMMÄRTÄÄ JOKAISTA LASTA.

TÄSSÄ KIRJASESSA KULKEE 5-VUOTIAAN ONNIN TARINA,
HÄNEN KAVEREITAAAN OVAT MIKO JA VILMA SEKÄ AIKUISET ANNI JA JANNE.
TOIVOTTAVASTI TÄMÄ AVTTAA SINUN LASTASI KERTOMAAN OMAA TARINAA!

NÄMÄ OVAT MEILLE tärkeitä arvonjyväsiä

TOIMIMME YHTEISTEN ARVOJEN JA PERIAATTEIDEN MUKAISESTI.

LIPERIN VARHAISKASVATUKSESSA **ARVOMME OVAT OSALLISUUS, TURVALLISUUS, TASA-ARVO**
SEKÄ TERVEELLINEN JA KESTÄVÄ ELÄMÄNTAPA.

OSALLISUUS ON SITÄ, ETTÄ MEILLÄ

- kunnioitetaan lasten omia näkemyksiä ja kokemusmaailmaa
- jokaisella on oikeus olla läsnä, kuulua yhteisöön ja yhteiskuntaan
- yhteisöllisyys voimaannuttaa
- lasta autetaan ymmärtämään temperamenttieroja ja jokainen saa kasvaa itsensä näköiseksi
- lapsella on oikeus osallistua ja tulla kuulluksi itseään koskevissa asioissa
- kunnioitetaan lapsen yksilöllistä tapaa toimia, leikkiä ja oppia
- toiminnan suunnittelu, toteutus ja arviointi tehdään yhdessä lapsen kanssa
- päivittäin toistuvat tilanteet (esimerkiksi ruokailu, lepo, pukeminen ja riisuminen) ovat yksilöllisiä.

TURVALLISUUS TARKOITTAÄ MEILLÄ SITÄ, ETTÄ

- huolehdimme lasten fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta
- varmistamme, että ei jää yksin
- vahvistamme lapsen vahvuuksia ja hyvän itsetunnon kehitystä
- tuemme omatoimisuutta
- näemme lapsen orastavat taidot ja vahvistamme niitä
- puutumme aina loukkaavaan käytökseen
- luomme luottamuksellisen ilmapiirin lasten, vanhempien ja henkilökunnan välille
- edistämme kaikella tekemisellämme lasten ja perheiden turvallisuuden tunnetta
- luomme turvallisen ympäristön tutustua ja toimia uuden teknologian kanssa
- kehitämme kriittistä lukutaitoa, oikean ja väärän tiedon erottamista ja kyseenalaistamista
- varhaiskasvatuksen aloittaminen on turvallista.

TASA-ARVOA TOTEUTAMME

- kunnioittamalla jokaista lasta ja hänen lapsuuttaan
- kertomalla lapsille heidän oikeuksistaan ja antamalla heidän käyttää niitä
- kunnioittamalla vanhempien arvoja ja mielipiteitä sekä perheiden moninaisuutta
- hyväksymällä lasten erilaiset käsitykset ja oppimistavat
- kohtelemalla kaikkia perheitä tasa-arvoisesti
- tekemällä jokaisessa yksikössä laadukasta, vasuun perustuvaa kasvatusta, opetusta ja hoitoa niin, ettemme kannusta lapsia perinteisiin sukupuolirooleihin
- tarjoamalla tytöille ja pojille samanlaiset mahdollisuudet toimia omien kiinnostustensa pohjalta.

TERVEELISESSÄ JA KESTÄVÄSSÄ ELÄMÄNTAVASSA ME

- ohjaamme lasta terveyttä ja hyvinvointia edistäviin elämäntapoihin
- annamme lapsen kehittää tunteita ja ajattelua
- luomme yhteenkuuluvuutta lisäävää ja yhteisöllistä ilmapiiriä
- olemme kaikki osa luontoa
- kunnioitamme luontoa ja ympäristöä
- teemme hankinnat kestävää kehitystä ajatellen
- kierrätämme tavaroita ja välineitä ja käsittelemme niitä hyvin ja arvostavasti
- tutustumme uusiin leluihin ja välineisiin yhdessä lasten kanssa ja mietimme miten niitä käsitellään ja säilytetään
- hyväksymme kulttuurien moninaisuuden ja erilaisuuden
- vaalimme kulttuuriperinteitä.

ARVOT OHJAAVAT KAIKKIEN LASTEN JA KASVATAJIEN TOIMINTAA JA NÄKYVÄT ARJESSA.
ROHKAIEMME TOISIAMME YRITTÄMÄÄN
JA OPPIMAAN UUTTA SEKÄ HYÖDYNTÄMÄÄN OMIA VAHVUUKSIAMME.

LAPSELLE
ETSITÄÄN YHDESSÄ
PARAS MAHDOLLINEN
HOITOPAIKKA.

KASVATTAJA
KÄY KOTONA
TUTUSTUMASSA
LAPSEEN JA
VANHEMPIIN.

TUTTU
KASVATTAJA
ON MUKANA HOIDON
ALKUTAIPALEELLA.

PEHMEÄ LASKU

varhaiskasvatukseen

VARHAISKASVATUKSEN ALOITTAMINEN ON SUURI MUUTOS LAPSELLE JA PERHEELLE.
MEILLÄ TÄHÄN UUTEEN MAAILMAAN ASTUTAAN PEHMEÄSTI.

Palvelusuunnittelijamme ottaa perheeseen yhteyttä ja lapselle etsitään yhdessä paras mahdollinen varhaiskasvatuspaikka. Kun paikka on selvillä, lapsen tuleva kasvattaja tulee käymään kotona. Mukanaan hän tuo kuvia lapsen tulevista kavereista.

Kasvattaja ja lapsi tutustuvat toisiinsa jo kotona, lapselle turvallisessa ympäristössä. Samalla käydään aloittamiseen liittyvät asiat läpi vanhempien kanssa.

Hoitopaikkaan tutustutaan yhdessä, kun lapsi on siihen valmis. Tutuksi tullut kasvattaja kulkee lapsen mukana hoidon alkutaipaleella ja auttaa häntä arjen

askareissa. Lapsella on koko ajan lähellä joku kotoa tutuksi tullut aikuinen.

Hoitoon otetaan mukaan kuva omasta perheestä. Sen avulla lapsi voi pitää mielessään hänelle tärkeät ihmiset ja käsitellä mahdollista ikävää. Ikävä on luonnollinen tunne, joka kertoo lapsen ja vanhempien kiinteästä suhteesta.

Meillä on käytössä tuntiperusteinen maksujärjestelmä. Vanhemmat maksavat vain tarpeen mukaisesti varatusta palvelusta.

AIKA ISOLTA NÄYTTÄÄ. KOTONA ON PIENEMPÄÄ. ON MYÖS ENEMMÄN
IHMISIÄ JA NE ON VÄHÄN OUTOJA. EN MIE NÄITÄ TUNNE.

MUTTA TUON YHEN MIE OON NÄHMÄ NISSÄ KUVISSA,
MITÄ ANNI MEILLÄ KOTONA NÄYTTI.

EN MUISTA NIMEÄ, MUT SILLÄ OLI HASSU PAITA SIINÄ KUVASSA.
SEMMOINEN VIHREÄ, MISSÄ OLI HEPPA.

ONNEKSI TUO ANNI ON MUKANA, SE TIETÄÄ SEN NIMEN.

ANNI TIESI MYÖS, ETTÄ TUOLLA ON AUTOT, TUOLLA ON PEHMOT JA KIRJAT
ON TAAS TUOLLA. TAIDANPA KATTOA MITÄ KIRJOJA TÄÄLLÄ ON.

NO PIENET ON AIKA HASSUJA.

TUOKIN KONTTAA TUOLLA,
SE EI VARMAAN OSAA VIELÄ KÄVELLÄ.

HYVÄ, ETTÄ ANNI MENEÄ SEN MUKANA,
ETTEI KOPSAHDA JA
TUU PIPI.

JA TUO TUOLLA KIKATTAA
JANNEN SYLISSÄ,
NAURATTAÄ IHAN ITTEÄNIKIN.

JA TÄÄ TULEE SANOMAAN JOTAIN MIULLE.

MOI.

NO, SE VASTAS JOLLAIN OMALLA KELELLÄÄN, MUT ANTOI MIULLE NUKEN.
HALUSI VARMAAN LAITTAÄ SEN NUKKUMAAN.

NÄYTÄNPÄ SILLE MITEN NUKKE LAITETAAN
TUOHON SÄNKYÄN NUKKUMAAN.

ANNAMME
YKSILÖLLISTÄ HUOMIOTA,
SYLIÄ JA
LÄHEISYYTTÄ.

TARTUMME
LASTEN
IDEOIHIN.

OPIimme LEIKIN
JA TEKEMISEN
KAUTTA.

Nassikoille on oma maailmansa

ELÄMÄN POHJA LUODAAN PIENENÄ.

SIKSI ALLE KOLMEVUOTIAAT SAAVAT MEILLÄ ERITYISTÄ HUOMIOTA.

Luomme turvallisuutta hellällä ja huolehtivalla ilmapiirillä. Jokainen lapsi on ainutlaatuinen ja hänellä on omat tarpeensa. Siksi järjestämme ruokailun, lepoa ja leikkiä silloin, kun lapsi niitä haluaa. Annamme myös yksilöllistä huomiota ja läheisyyttä, esimerkiksi pienen hetken luotettavan aikuisen sylissä.

Päiviimme kuuluu vapaata liikkumista ja ohjattua liikunnallista tekemistä. Teemme paljon käsillä, tutkimme ja tartumme eteen tuleviin tilaisuuksiin. Näitä tilaisuuksia on joka päivä, kun asiaa katsoo lasten näkökulmasta.

Varsinkin pieni lapsi tarvitsee turvaa, koska muutuvat tilanteet hämmentävät. Meillä turvallisuus syntyy selkeistä rutiineista, pysyvistä ihmissuhteista ja turvallisesta ympäristöstä.

Puhumme lapselle hänen omalta tasoltaan. Käytämme sanatonta viestintää, hymyä ja kannustamme kontakteihin. Sosiaaliset taidot kehittyvät yhteisissä leikeissä. Olemme välittömiä ja puhumme lapsista myönteisesti. Meillä lapsi saa olla lapsi ilman liian suuria tavoitteita. Jokaiselta vaaditaan osaamista hänen omien kykyjensä mukaan.

Meillä havainnoidaan, kokeillaan ja jäljitellään, sillä niiden kautta pieni lapsi oppii. Tekeminen ja leikkiminen ovat hänelle oppimisen välineitä.

KOHTAAMME
LAPSET LEMPEÄLLÄ
KATSEELLA.

KUTSUMME
TOISIAMME
ETUNIMILLÄ.

NOSTAMME ESILLE
HYVIÄ PUOLIA
JA VAHVUUKSIA.

Lämmin ja tuttu ilmapiiri

ILMAPIIRIN AISTII HETI JA HELPOSTI. SE NÄKY Y TAVASTA KESKUSTELLA
JA KOHDATA TOINEN IHMINEN. MEIJÄN PESUEESSA ON LÄMMIN JA TUTTU ILMAPIIRI.

KOHTAAMME JOKAISEN LAPSEN LEMPEÄLLÄ KATSEELLA.

Arjessamme kuuluu ja näkyy erilaisuuden arvostaminen. Meissä kaikissa on hyvää. Me huomaamme tuon hyvän, sitä ei piilotella. Puhumme toistemme hyvistä piirteistä ja vahvuuksista koko porukalla.

Lasten ja aikuisten tapa puhua toisilleen kertoo paljon ilmapiiristä. Me kaikki kutsumme toisiamme etunimillä. Aivan kuten kaikissa läheisissä ja turvallisissa ihmissuhteissa tehdään.

Lapset elävät tässä ja nyt. Meidän tehtävämme on tukea lapsen kasvua ja auttaa häntä oppimaan elämässä tarvittavia taitoja. Suhtaudumme aina tulevaan valoisasti. Tulevaisuus on mahdollisuus. Myös mennyt aika on meillä läsnä. Arvostamme perinteitä ja kerromme lapselle, mistä olemme tulleet ja millainen perintö meillä on aikaisimmilta sukupolvilta.

MIT OPETELLEAAN NIMIÄ.
ANNIN JA JANNEN MIE JO TIJÄN, NE ON NOITA AIKUISIA.
MUITTEN AIKUISTEN NIMIÄ EN OO VIELÄ OPPINUT, MUTTA ANNI AUTTAA.

MIKÄHÄN KUVA TÄÄ ON! PALJON VÄREJÄ JA TAITAA OLLA ELÄIMIÄKIN.
KATSONPA LÄHEMPÄÄ. KOTONA ON KUVAT KORKEAMMALLA.
TÄÄLLÄ NÄITÄ PÄÄSEE KOSKEMAAN. AIKA RÖPELÖISELTÄ TUNTUU, HUI.

ANNI KYSYI TUOSSA, ETTÄ TARVIISINKO JOTAIN TAVAROITA TÄHÄN LEIKKIIN.
SAINOIN, ETTÄ PAHVIMUKEJA VOIS OLLA, ETTÄ NÄÄ ELÄIMET VOIS JODA.
LUPASI TUODA. KIVA, EI TULE ELÄIMILLE JANO.

TARTTEISKOHAN NÄÄ MUuten MYÖS HAARUKOITA? PITÄISHÄN NÄIDEN SYÖDÄKIN.
VAI SYÖKÖ NORSUT MIELUUMMIN LUSIKALLA?
MIE KYSYN ANNILTA. SE TIETÄÄ, KU SE ON AIKUINEN.

OTAMME
LAPSET MUKAAN
SUUNNITTELEMAAN
TILOJA.

PIDÄMME
TILOISTA HUOLTA
YHDESSÄ LASTEN
KANSSA.

KAIKKI TAVARAT
JA TAULUT OVAT
MEILLÄ LASTEN
KORKEUDELLA.

Leikkitanhuat ja lapsuuden niityt luovat puitteet oppimiselle

TILAT OVAT MEILLÄ OLEMASSA VAIN JA AINOASTAAN
LASTA JA HÄNEN LEIKKIÄÄN VARTEN.

Tilat houkuttelevat leikkimään ja olemaan vuorovaikutuksessa toisten lasten kanssa. Meillä tilat tarjoavat runsaasti mahdollisuuksia leikkiin, peleihin, oppimiseen, kokeilemiseen, liikuntaan, vauhdikkaaseen menoon ja luovaan touhumiseen.

Lapsi on meillä keskiössä ympäristöjen suunnittelussa ja arvioinnissa. Lapsen ideat, leikit sekä tehdyt työt ovat näkyvillä. Keskustelemme lasten kanssa siitä, millaisia välineitä ja materiaaleja he tarvitsevat leikkeihinsä. Lapsi löytää ympäristöstä erilaisia mahdollisuuksia leikin aloittamiseen. Aikuisille merkityksettömätkin esineet ja tavarat heräävät henkiin lapsen mielikuvituksessa. Yksinkertainen puupalikka voi olla lapselle kauppa, laiva tai leipä.

Katsomme tiloja aina lasten tasolta ja arvioimme, että houkuttelevatko ja innostavatko tilat leikkimään. Kaikki välineet ovat meillä leikkiä varten.

MEILLÄ
LAAJA-ALAINEN
OPPIMINEN MUODOSTUU
LEIKIN YMPÄRILLE.

TARKASTELEMME
ASIOITA LAPSEN
NÄKÖKULMASTA.

OPETTELEMME
YMMÄRTÄMÄÄN
KOKONAISUUKSIA
NIPPELTIEDON
SUAAN.

Leipäpitäjän eväät lapsille

ETSIMME YHDESSÄ
TIETOJA, RATKAISUJA
JA VASTAUKSIA.

ANNAMME LAPSELLE
MAHDOLLISUUDEN
LÖYTÄÄ RATKAISUT ITSE.

KANNUSTAMME LASTA
SINNIKKYYTEEN.

LAAJAA OSAAMISTA

Meillä laaja-alainen oppiminen muodostuu leikin ympärille. Leikki on lapselle paras tapa oppia.

Tarkastelemme opittavia asioita lapsen näkökulmasta. Opettelemme yksittäisten asioiden ja taitojen sijasta ymmärtämään kokonaisuuksia, merkityksiä sekä asioiden vaikutuksia toisiinsa.

Korostamme vuorovaikutustaitoja ja yhdessä toimimista.

AJATTELUA JA OPPIMISTA

Lapsen ajattelu kehittyy, kun etsimme yhdessä tietoa, ratkaisuja ja vastauksia. Tutkimme ja kokeilemme asioita ja ilmiöitä. Esi-tämme lapselle kysymyksiä, joihin haemme vastauksia yhdessä. Annamme lapselle mahdollisuuden keksiä, oppia ja löytää ratkaisut itse. Näin lapset tuntevat aitoa oppimisen iloa ja riemua.

Ruokimme mielikuvitusta lukemalla satuja ja käyttämällä leluja ja välineitä luovasti. Tarjoamme lapselle purtavaksi pieniä ajattelun ja kuvittelun pähkinöitä.

Oppiminen ei aina tapahdu hetkessä, siksi kannustamme lasta sinnikkyYTEEN rohkaisemalla häntä ja opettamalla kannustamaan myös toisia.

NÄÄ ELÄIMET OIS MT TÄÄLLÄ VIIDAKOSSA.
NORSU, LEIJONA, APINA, SEEPRA, LEHMÄ JA KANA.

ANNI KYSY, ETTÄ ASUUKOS NÄÄ LEHMÄT JA KANAT VIIDAKOSSA.
VOIS KAI NE ASUAKIN, MUTTA ONKOHAN SIELLÄ NIILLE HEINÄÄ?
EIKÖS NE LEHMÄT SYÖ HEINÄÄ?

YLEENSÄHÄN NE TAITAA KUITESKIN OLLA MAATILALLA,
MUT VOIKOS NORSU ASUA MAATILALLA?

MIE KYSYN TUOLTA VILMALTA, JOLLA ON TUO MAATILALEIKKI MENOSSA, ETTÄ
SAISKO SIELTÄ VIIDAKKON HEINÄÄ LEHMÄLLE.

AAMULLA LEIKITTIIN PIHALLA KIRKONROTTAA.
SITÄ ÄITIKIN KERTO LAPSENA LEIKKINEENSÄ.
OLI AIKA JÄNNÄÄ PILOTELLA SEN MEIDÄN LIUKUMÄEN TAKANA.
MIT ANNI KERTOO MILLAISIA JUTTUA LAPSET TEKEVÄT AFRIKASSA.
SIELLÄ ON VÄHÄN ERILAISTA KUIN MEILLÄ.

OUTO HOMMA,

ETTÄ SIELLÄ EI OLE KOSKAAN LUNTA. TARTTEEKOHAN NE SIELLÄ
TOPPAAHALARIA TAI KURAHOUSUJA?

AVAAMME LAPSELLE
KULTTUURIEN
MONINAISUUTTA.

HARJOITTELEMME
HYVIÄ TAPOJA
JA YSTÄVÄLLI-
SYYTTÄ.

VAAALIMME
PERINTEITÄ.

Kulttuuria, vuorovaikutusta ja ilmaisua

AVAAMME LAPSELLE ERI KULTTUUREJA JA KULTTUURIEN MONINAISUUTTA.
OPETTELEMME YHDESSÄ TAITOA KUUNNELLA, TUNNISTAA JA YMMÄRTÄÄ ERILAISIA
NÄKEMYKSIÄ. TUTUSTUMME TOISIIN IHMISIIN, KIELIIN JA KULTTUUREIHIN.

Opettelemme erilaisuuden tunnetta juhlien, leikkien ja ruokakulttuurin kautta.
Samalla harjoittelemme hyviä tapoja ja ystävällisyyttä erilaisissa tilanteissa.

Vaalimme perinteitä erilaisilla juhlilla ja tavoilla,
joita on tärkeä siirtää perintönä tuleville sukupolville.

Avaamme lapselle uusia maailmoja kulttuurikokemusten kautta. Kokemusten kautta
rohkaisemme lasta omaan ilmaisuun ja itselle sopivan ilmaisumuodon löytämiseen.

SUHTAUDUMME
TULEVIIN ASIOIHIN
MYÖNTEISESTI.

OHJAAMME
LASTA KESTÄVÄN
ELÄMÄNTAVAN MUKAISIIHIN
VALINTOIHIN.

AUTAMME LASTA
TUNNISTAMAAN
TUNTEITA.

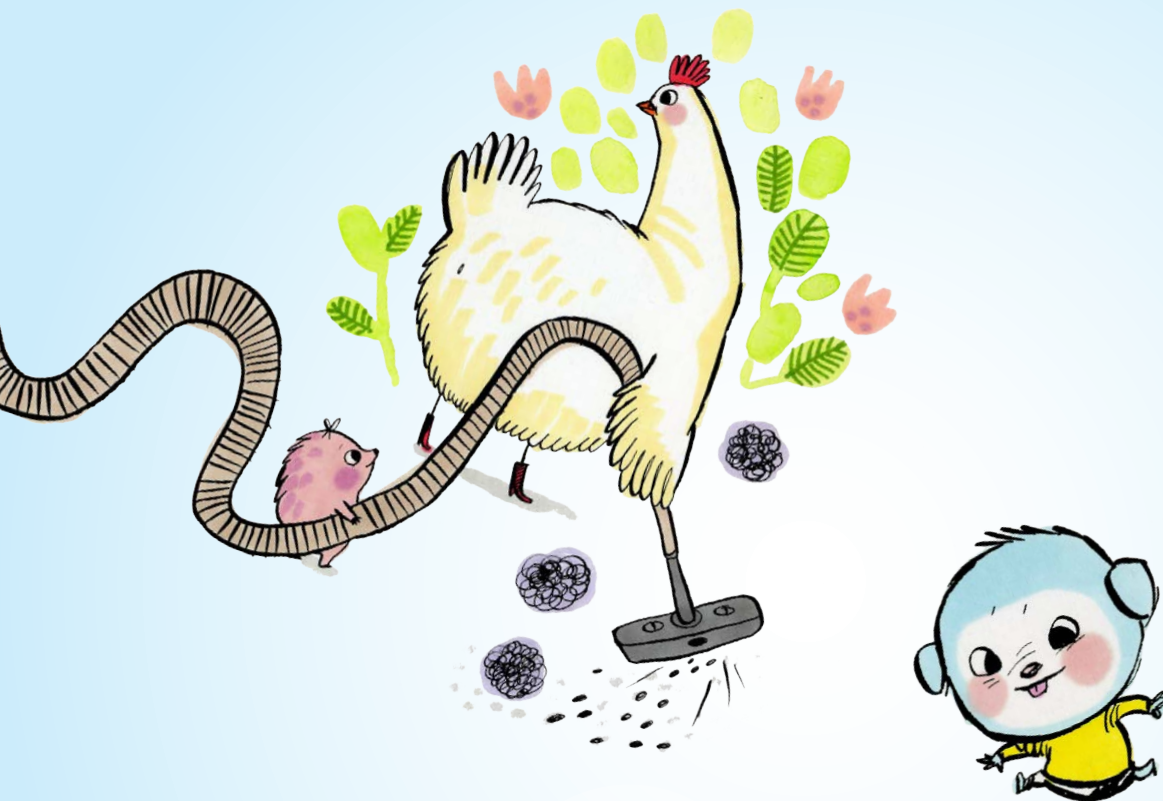
Itsestä huolehtimisesta ja arjen taitoja

ITSESTÄ HUOLEHTIMISEEN KUULUVIEN ARJEN TAITOJEN OPETTELU
ON MEILLÄ OSA PÄIVITTÄISTÄ TOIMINTAA.

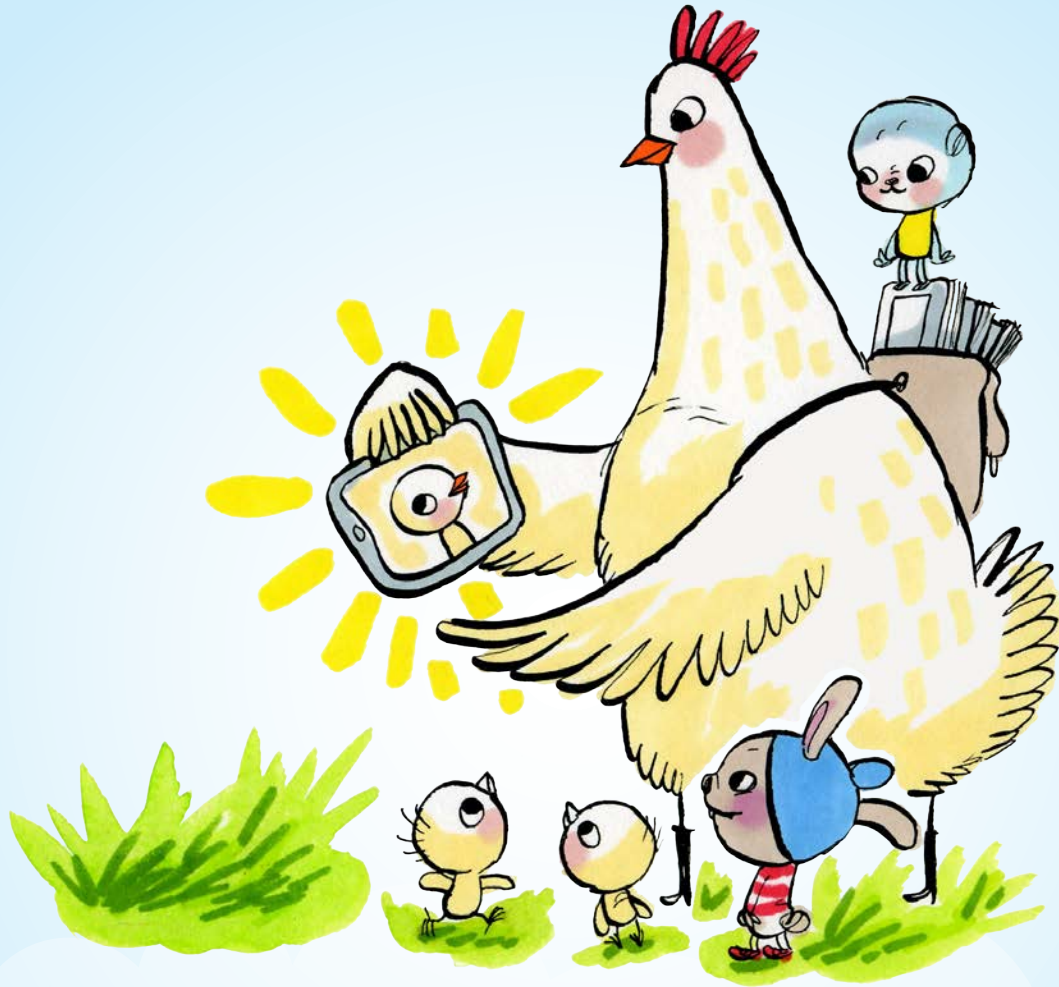
Meillä lapsi on mukana arjen askareissa, esimerkiksi pyyhkimässä pölyjä, imuroimassa ja tyhjentämässä astianpesukonetta. Harjoittelemme erilaisia perustaitoja, kuten pukeutumista, ruokailua, hampaiden harjausta ja käsien pesua.

Tuemme lapsen itsenäistymistä auttamalla häntä ja kannustamalla pyytämään apua. Ohjaamme lasta tekemään kestävästä elämäntavasta mukaisia valintoja ja opetamme lasta arvostamaan, kiittämään ja suojelemaan omaa ja toisten kehoa.

Lapsen tunteet ovat vahvoja ja hän näyttää miltä hänestä tuntuu. Autamme lasta havaitsemaan, tiedostamaan ja tunnistamaan erilaisia tunteita. Kysymme lapselta säännöllisesti "miltä sinusta tuntuu" tai "oletko surullinen vai iloinen". Harjoittelemme omien tunteiden ilmaisua sekä niiden hallintaa ja itsesäätelyä.

IMURISTA KUULUU AIKA KOVA ÄÄNI.
ANNI KYSYI, ETTÄ MILTÄ SE TUNTUU. VÄHÄN PELOTTAA,
MUTTA ONNEKSI SAA ITSE IMUROIDA.
HASSUA MITEN IMURIIN HÄVIÄÄ TUO HIEKKA LATTIALTA.
MIHINHÄN SE MENEE? HYPÄÄKÖHÄN SE TAKAISIN PITÄLLE?
NIKO SANDI, ETTÄ HIEKKA JÄÄ TUONNE IMURIN SISÄÄN.
SE TIETÄÄ, KUN SE ON JO ISO POIKA. MENEЕ SYKSYLLÄ JO ESKARIIN.
MUTTA MIHIN SE HIEKKA SIELTÄ IMURISTA MENEЕ?

TÄSTÄ KUN PAINAA, KULUU TÄMMÖINEN KLIKS JA
SITTEN TÄHÄN TULEE KUVA ANNISTA. SIT KUN SORMELLA HEILUTTAA TUOSSA,
KUVA VAIHTUU JA SIIHEN TULEEKIN NIKON KUVA.

KOHTA OTETAAN MIUSTAKIN KUVA.

ANNI SANOI, ETTÄ TÄÄ ON TABLETTI. ÄTILLÄ ON TÄMMÖINEN KOTONA,
MUTTA SE ON SEN TYÖHOMMIIN. MIE OON KATSONUT SIELTÄ PIKKU KAKKOSTA.

ENS VIIKOLLA KOKEILLAAN TÄLLÄ JOTAIN PELIÄ, ANNI SANOI.
AIKA JÄNNÄÄ.

HARJOITTELEMME
YHTEISTYÖN TAITOJA
DIGITAALISESSA
MAAILMASSA.

OPETAMME LASTA
YMMÄRTÄMÄÄN
DIGITALISOITUVAA
MAAILMAA.

MEILLÄ
DIGILAITTEET OVAT
LEIKKIVÄLINEITÄ
MUIDEN
JOUKOSSA.

Monilukutaitoa ja digitaalista osaamista

MAAILMA MUUTTUU KIIHTYVÄLLÄ VAUHDILLA.

UUSI TEKNOLOGIA JA DIGITAALISUUS OVAT OSA LAPSEN ARKEA.

Ohjaamme lasta teknologiseen ajatteluun ja erilaisten teknologioiden käyttöön. Emme kuitenkaan opeta pelkkää laitteiden käyttöä. Tavoitteenamme on saada lapsi ymmärtämään digitalisoituvaa maailmaa kokonaisuutena.

Harjoitteleme mediataitoja turvallisesti yhdessä aikuisen kanssa. Opettelemme lapsen kanssa viestien välitystä sähköisten kanavien kautta vanhemmille, ryhmien tai kavereiden kesken. Pohdimme mitä viestintä tarkoittaa ja miten se vaikuttaa viestin vastaanottajaan ja lähettäjään.

Harjoitteleme monilukutaitoa yhdistämällä lukemisen, puhumisen, keskustelun, kirjoittamisen, kuuntelemisen, pohtimisen ja ajattelun taitoja.

Lapsi innostuu helposti digitaalisista laitteista ja oppii niiden käytön nopeasti. Meillä sähköiset välineet ovat leikkivälineitä muiden joukossa. Teemme digileikkejä, joissa lapsi yhdistää peleistä tulevia ideoita ja hahmoja leikkeihin. Käytämme laitteita muun muassa tiedon etsimiseen, kuvaukseen, videointiin, oppimispeleihin, animaatioiden tekemiseen ja musiikin tuottamiseen.

Opettelemme myös digitaalisen tekstin tuottamista ja koodaamisen alkeita. Erilaisten oppimispelien kautta omaksumme matematiikan ja äidinkielen taitoja, vieraita kieliä ja tutustumme eri maihin ja kulttuureihin sekä historiaan.

Vaikka digitaalisuus on oma maailmansa, pätevät siellä samat yhteistyön ja ryhmään kuulumisen taidot kuin kasvokkain kohtaamisessa. Näitä taitoja opetamme lapselle.

MEILLÄ LEIKKI
KÄYNNISTYY LAPSEN
IDEOISTA.

LAPSI OPPII
LEIKKIESSÄÄN.

LAPSI
VOI TUODA
KOTOAAN
LEIKKIVÄLINEITÄ.

Leikki on lasten oma maailma

LAPSELLA ON LUONNOSTAAN HALU LEIKKIÄ. LEIKKI ON LAPSEN OMA MAAILMA.
ME ANNAMME LEIKIN SYNTYÄ LAPSEN OMASTA TAHDOSTA JA OMISTA IDEOISTA.
LUOTAMME SIIHEN, ETTÄ LAPSI OPPII LEIKIN KAUTTA.

Leikkiminen kehittää mielikuvitusta, ongelmanratkaisukykyä sekä kykyä luoda fantasioita. Kehitämme lapsen taitoja yhdessä kasvattajan tai taitavamman kaverin kanssa.

Luomme leikin avulla lapselle omia kokemuksia ja pidämme huolta, että lapselle syntyy leikin kautta halu oppia. Meillä oppiminen etenee leikkien edetessä, koska kyseessä on jatkuva prosessi. Liitämme leikkeihin lauluja, tarinoita tai retkiä, jotka vievät leikkiä eteenpäin. Ohjaamme leikkivää lasta, emme puutu leikkeihin.

Leikki on meillä väylä tutusta ympäristöön, oppia uusia asioita ja rakentaa lapsen omaa suhdetta maailmaan. Se antaa onnistumisen kokemuksia ja mahdollisuuden ilmaista omia tunteita.

Leikkiessään lapsi harjoittelee vuorovaikutusta, neuvottelutaitoja ja sopimista.

Meillä leikki saa olla välillä vallatonta, kaoottista ja jopa rajua. Annamme leikille aikaa ja vapautta. Lopetamme aina leikin niin, että lapsella on mahdollisuus leikkiä leikki loppuun tai hänelle sopivaan vaiheeseen.

ANNI TOI TÄMMÖISIÄ PALIKOITA.
MT TÄNNE VIIDAKKON TULIS SITTEN NIISTÄ USIA PUITA JA KIVIÄ.
VILMA SANOI, ETTÄ SEN MIELESTÄ NÄÄ ON LAIVOJA,
MUTTA MIUN MIELESTÄ NE ON VIIDAKON KIVIÄ.
ANNI SANOI, ETTÄ NEHÄN VOI OLLA MOLEMPIA.
VILMA EHDOTTI, ETTÄ TUO MATTO VOIS OLLA MERI JA SIELTÄ TULISI LAIVALLA
LISÄÄ ELÄIMIÄ MEIDÄN VIIDAKKON.
NIKO OLI TUONUT KOTOAAN TUOMMOISEN ISON REKAN.
KEKSITTIIN YHDESSÄ, ETTÄ SEHÄN VOIS TUODA VIIDAKKON LISÄÄ HIEKKAA.
KEKSITTIIN, ETTÄ LEGO-PALIKAT VOIS OLLA SITÄ HIEKKAA.

ULKOVAATTEET PITÄÄ PUKEA, KUN MENNÄÄN ULLOS.
ANNI SANOI, ETTÄ MUUTEN TULEE KYLMÄ. VILU EI OO KIVA.

ENSIN HOUSUT SITTEN TAKKI, KENGÄT. SIT SE KYSYI, ETTÄ MIKÄ PUUTTUU.
VILMA TIES, ETTÄ HATTU JA HANSKAT. MIE LAITAN VIELÄ PUTKIHUIVINKIN.
ISI ON SANONUT, ETTÄ MUUTEN TULEE KAULALLE VILU.

ANNI KEKSI HAUSKAN RUKKASLORUN, MILLÄ RUKKASET MENEÄ KÄTEEN.
MENEKÖHÄN NE KOTONAKIN SILLÄ LORULLA? MIE PYDÄN ANNIA OPETTAMAAN
SEN LORUN ISILLE. KOKEILLAAN SITÄ SITTEN KOTONA.

KUNHAN VAATTEET ON PÄÄLLÄ, MYÖ MENNÄÄN KIRJASTOAUTOON. MIE LAITAN
JONKUN VIIDAKKOKIRJAN. ANNI LUPASI LUKEA SEN SITTEN ILTAPÄIVÄLLÄ.

ROHKAISEMME
LASTA KÄYTTÄMÄÄN
ALUEEMME
MURRETTA.

HAASTAMME
ISOMMAT
LAPSET MUKAAN
TARINOIMAAN.

ANNAMME
LAPSELLE AIKAA
JA RAUHAA
PUHUA.

Kielten rikasta maailmaa

MEILLÄ **VUOROVAIKUTUS** LAPSEN KANSSA ON AINA MERKITYKSELLISTÄ.
LASKEUDUMME LAPSEN TASOLLE JA KATSOMME PUHUESSAMME LAPSEEN.
LAPSI SAA AIKAA VASTATA RAUHALLISESTI OMAAN TAHTIIN.

Kuunteleminen on meillä olennainen osa vuorovaikutusta. Sitä opetamme myös lapselle.

Olemme puhuessamme johdonmukaisia, vivah-teikkaita ja täydennämme lapsen lauseita. Suosimme selkeitä ja lyhyitä ilmaisuja. Kuvaamme lapselle kielellisesti miten toiminta, esimerkiksi pukeutuminen etenee ja annamme lapselle mahdollisuuden osallistua keskusteluun pitämällä taukoja ja käyttämällä selkeitä ja lyhyitä ilmaisuja. Isompia lapsia haastamme mukaan keskusteluun.

Kieli on rikkaus, jota ruokimme lörpötteleillä, tekemällä sanaväännöksiä ja sormileikkejä, riimittelemällä ja lausumalla runoja, joissa on kielellinen rytmi. Kehittelemme lisäksi lapsen kanssa omia

tarinoita. Rohkaisemme lasta käyttämään alueemme rikasta kieltä sekä säilyttämään ja vaalimaan murreperinnettä.

Luemme lapselle päivittäin erilaisia kirjoja. Kirjoja on myös jatkuvasti tarjolla lapsen omaehtoiseen lukemiseen, selaamiseen ja katseluun. Lisäksi vierailemme säännöllisesti kirjastossa tai kirjastoautossa.

Vieraisiin kieliin tutustumme esimerkiksi kuuntelemalla vieraskielistä lastenohjelmaa tai lukemalla vieraskielistä kirjaa. Huomioimme kaksikielisen lapsen kasvuympäristön ja rohkaisemme lasta käyttämään kotona käytettyjä kieliä.

TÄNÄÄN MEILLE TULEE KÄYMÄÄN TAITELIJA.
SE ON TANSSIJA JA ANNI SANDO, ETTÄ MYÖKIN SAADAAN TANSSIA SEN KANSSA.
JOS EI HALUA TANSSIA, SAA MYÖS MAALATA SORMIVÄREILLÄ.

MIE KYLLÄ TANSSIN. SE ON KIVAA.

MAALAAAMISTA ON HUOMENNAKIN. NIISTÄ TEHDÄÄN TAULUJA.
ANNI KERTO, ETTÄ NE LAITETAAN SITTEN TUONNE LEPOHUONEEN SEINÄLLE.
NIITÄ VOI SITTEN KATELLA, KUN PÖTKÖTTÄÄ.

KUTSUMME
TAITEILJOITA
VIERAILLULLE.

KANNUSTAMME
LASTA
Kokeilemaan
ILMAISUMUOTOJA.

LAPSELLA
ON JOKA PÄIVÄ
MAHDOLLISUUS Kokeilla
TAITEEN ERI
OSA-ALVEITA.

Ilmaisun monia muotoja

TUEMME JA KANNUSTAMME LASTA Kokeilemaan erilaisia ilmaisumuotoja ja tutustutamme häntä taiteen eri lajeihin. Lapsen persoonallisuus, tunneilmaisu ja **MIELIKUVITUS** kehittyvät taiteellisen kokemisen kautta.

Taiteessa meillä painotetaan tekemistä, sen yllätyksellisyyttä ja iloa. Tärkeintä ei ole valmis teos, vaan sen tekeminen. Kunnioitamme lapsen tekemiä teoksia.

Meillä lapsi tutustuu taiteisiin ja saa kokemuksia ja elämyksiä erilaisista taide-esityksistä ja ilmaisun muodoista. Kutsumme taiteilijoita vierailulle kertomaan omasta työstään ja vierailemme esimerkiksi taidenäyttelyissä, lasten teatterissa, elokuvissa tai konserteissa. Tässä työssä tärkeitä yhteistyökumppaneitamme ovat kirjasto, musiikkiopisto, museot, teatteri sekä eri kulttuurijärjestöt, yhdistykset ja paikalliset taiteilijat.

Tuemme lapsen lapsen omia valintoja ja annamme hänen luovuudelleen tilaa, aikaa ja rauhaa. Lapsella on mahdollisuus valita ja kokeilla taiteen eri osa-alueita, esimerkiksi maalaamista, piirtämistä, soittamista, laulamista, tanssimista ja nikkarointia.

Tutustumme lasten ja nuorten nykykulttuuriin, esimerkiksi rap-musiikkiin ja graffiteihin.

KEHITÄMME
LAPSEN KYKYÄ
YMMÄRTÄÄ OIKEAN
JA VÄÄRÄN EROJA.

PIDÄMME
LAPSEN AJATUKSIA
TÄRKEINÄ.

LÄHDEMME
AVOIMESTI
TAPAAMAAN ERI-
IKÄISIÄ IHMISIÄ.

Nautitaan yhdessä olostaa

KOTI JA VARHAISKASVATUS OVAT LAPSELLE KAKSI ERILAISTA MAAILMAA.
MEIDÄN TEHTÄVÄMME ON **AUTTAA** HÄNTÄ KULKEMAAN NÄIDEN MAAILMOJEN VÄLILLÄ.

Tutustumme lapsen kanssa omaan ryhmään ja pohdimme keitä me olemme ja mistä me tulemme. Kannustamme jokaista tuomaan oman taustansa, kodin ja läheiset ihmiset mukanaan varhaiskasvatukseen. Puhumme lapsen perheestä ja tärkeistä ihmisistä kunnioittavasti ja vahvistamme lapsen sekä vanhempien välistä suhdetta.

Lapsen omat ajatukset ovat meille tärkeitä. Hyväksymme hänet kaikkine pelkoineen ja epäonnistumisineen. Opetamme lasta ymmärtämään oikeudenmukaisuutta ja tasa-arvoa, työn arvostamista, toisten kunnioittamista sekä erilaisuuden hyväksymistä. Tuomme esille uskontojen monimuotoisuutta ja erilaisuutta. Niihin tutustumme yhdessä ja turvallisessa ympäristössä. Kunnioitamme jokaisen omaa uskontoa ja muita katsomuksia.

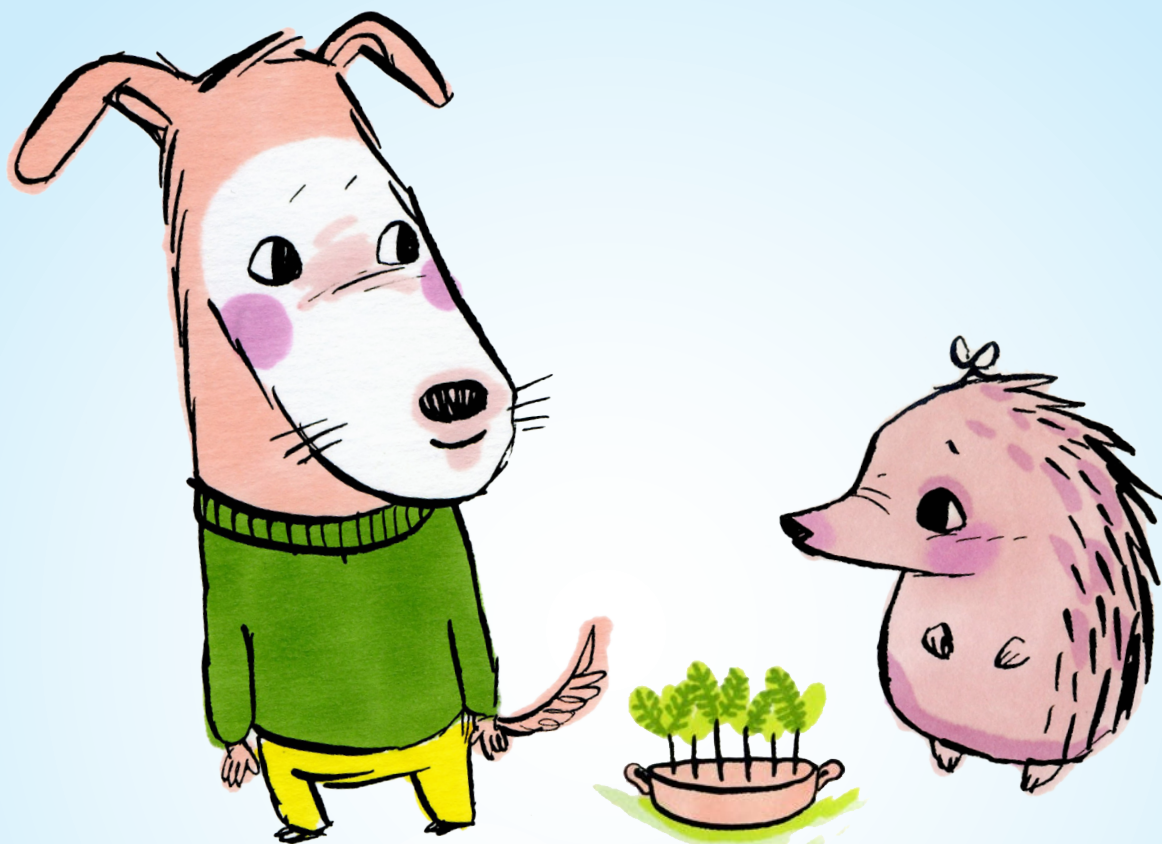
Otamme lapsen isovanhemmat mukaan varhaiskasvatukseen kutsumalla heitä säännöllisesti mukaan hoitopaikkaan. Järjestämme mukaan varummoja ja -pappoja, jos lapsen omat isovanhemmat eivät pysty osallistumaan.

Meillä leipäpitäjä Liperissä jokaisella päiväkodilla ja perhepäivähoidolla on oma leipäkummi, joka opettaa lapselle leivän ja piirakoiden teon perinnettä.

Dokumentoimme kuvin ja sanoin yhteisiä kokemuksiaamme ja arkeamme. Muistelemme menneitä, että opimme hahmottamaan ajan kulumista sekä omaa kasvuamme ja kehitystämme.

AAMULLA JUTELTIIN KODISTA.
MIE KERROIN, ETTÄ MEILLÄ ON ISI, ÄITI JA PIKKUVELI,
JOKA ON VIELÄ NIIN PIENI, ETTÄ SE EI TUU VIELÄ TÄNNE HOITOON.
ANNI SAND, ETTÄ ENSI VIIKOLLA TÄNNE VOI TUODA MUKANAAN MUMMON TAI
PAPAN. TIETÄÄKÖHÄN MUMMO, ETTÄ MITEN TÄÄLLÄ OLLAAN?
ANNI AUTTAA VARMAAN SITÄKIN.
SITTEEN ANNI KERTOI, ETTÄ MEILLÄ TEHDÄÄN JOSKUS LEIPÄÄ TAI PIIRAKOITA.
SE ON VARMAAN HAUSKAA.
MIE AION AINA KIN SYÖDÄ SITÄ TAIKINAA.

NÄÄ SIEMENET PITÄÄ LAITTA TÄHÄN RUUKKUN.
JA MULTAA PÄÄLLE. SITTE ANNI SAND,
ETTÄ PITÄÄ LAITTA VÄHÄN VETTÄ. MUTEN NE EI KASVA.
MITENHÄN NE KASVIT TUOLLA ULKONA KASVAA, KUN KUKAAN EI NIITÄ KASTELE?
NIKO TIESI, ETTÄ SIELLÄHÄN AINA VÄLILLÄ SATAA JA
SE KASTELEE. NIKO ON KYLLÄ AIKA VIISAS.
NÄISTÄ SIEMENISTÄ PITÄISI SITTE KASVAA JOTAIN MITÄ VOIDAAN ITSE SYÖDÄ.
MITEN SE OIKEIN TAPAHTUU?
ANNI KERTO, ETTÄ MYÖ KATOTAAN MITEN NE KASVAA.
JOKOHAN NE HUOMENNA ON KASVANUT.

MEILLÄ LAPSI OPPII
UUSIA ASIOITA
TUTKIMALLA.

TEEMME
HAVAINTOJA
VERTAILEMALLA,
PÄÄTTELEMÄLLÄ JA
LASKEMALLA.

POHDIMME
SYY- JA SEURAUSSUHTEITA.

Tutkimista ja toimimista

LAPSI ON UTELIAS JA TUTKIVA IHMETTELIJÄ.

TUTKIMISEN KAUTTA LAPSI OPPII UUSIA ASIOITA JA **OPPIMISEN ILO** SYNTYY YRITYKSEN, EREHDYKSEN JA OIVALLUKSEN MYÖTÄ KOETUISTA UUSISTA ASIOISTA.

Kannustamme lasta etsimään ratkaisuja ja tietoja itse tai yhdessä kavereiden kanssa. Ohjaamme lasta pohtimaan erilaisia ilmiöitä kysymysten ja erilaisten välineiden ja materiaalien avulla.

Autamme lasta pohtimaan ilmiöitä erilaisten kysymysten avulla ja ohjaamme häntä tekemään havaintoja erilaisista tilanteista, tapahtumista ja esineistä esimerkiksi vertailemalla, pääättelemällä ja laskemalla.

Meillä luontoon tutustuminen ja luonnonilmiöiden tutkiminen ovat osa päivittäistä toimintaa. Herätämme lapsessa kiinnostuksen luontoa kohtaan. Pohdimme syy- ja seuraussuhteita havainnoimalla ja tekemällä kokeiluja. Näiden aikana meillä ajatellaan yhdessä ääneen. Näin autamme lasta löytämään käsitteille oikeita nimiä ja "tieteellisiä teorioita".

Kasvatamme yhdessä kasveja ja hyödynnämme niiden satoa. Kesäaikana painopisteemme on puutarhanhoidossa, viljelyssä, luonnossa, retkeilyssä ja eläinten hoidossa.

RAIVAAMME
ESTEITÄ LAPSEN
LIKUNNALLTA.

KANNUS-
TAMME
LASTA
LIKKUMAAN.

TARJOAMME
LAPSELLE
MAHDOLLISUUKSIA
TUTUSTUA ERI
LIKUNTALAJEIHIN.

Monipuolista liikuntaa

LAPSI ON LUOTU LIKKUMAAN. LUOMME MONIPUOLISELLA LIKUNNALLA
PERUSTAN LIKUNNALLISELLE ELÄMÄNTAVALLE.

Yhdistämme oppimiseen liikuntaa ja tarjoamme lapselle liikunnallisia onnistumisia. Ne kohottavat itsetuntoa, kehittävät eettistä ajattelua ja opettavat sosiaalisia taitoja. Liikunta on meillä monipuolista, leikkisää ja jokaisen lapsen omiin tarpeisiin sopivaa.

Raivaamme esteitä lapsen oma-aloitteiselta liikunnalta. Jokainen hetki on sopiva liikkumiseen. Kannustamme lasta siihen.

Meillä suunniteltua ja ohjattua liikuntaa on vähintään kerran viikossa. Suunnittelemme liikuntaa jokaiselle ryhmälle erikseen, että kaikki tarpeet saadaan huomioitua.

Ulkoiluhetket luovat hedelmällisiä liikuntamahdollisuuksia. Piha-alueemme ovat monipuolisia ja tarjolla on erilaisia liikuntavälineitä. Liikumme

myös metsässä ja retkeilemme. Pelaamme perinteisiä pihapelejä ja talvella meillä on mahdollisuus hiihtoon sekä luisteluun.

Sisäliikunnan perusvälineinä meillä ovat muun muassa pallot, hernepussit, vanteet, patjat, renkaat, penkit, trampoliini ja mailat. Sisällä ja ulkona on keinoja, renkaita, tunneleita ja kiipeilytelineitä.

Tarjoamme lapselle mahdollisuuksia tutustua eri liikuntalajeihin ja seuratoimintaan. Teemme tiivistä yhteistyötä liikuntaseurojen ja järjestöjen kanssa. Käytämme säännöllisesti varhaiskasvatuksen liikuntaperäkärryä, jonka välineistö laajentaa lajikirjoa.

Rohkaisemme myös vanhempia innostamaan lastaan liikkumaan.

TÄSTÄ YMPYRÄSTÄ MIE HYPÄÄN TUOHON TOISEEN.
SITTE HEITÄN TUON HERNEPUSSIN TUOHON SANKKON.
ANNI SAND, ETTÄ MIE OSUN HENOSTI SANKKON.

VILMA EI VIELÄ OSU, MUTTA SE SAA KOITTA LÄHEMPÄÄ.
SIITÄ SE OSUU HYVIN.

ANNI SANO, ETTÄ TÄÄ VIHREÄ ON PARSAKAALI.
EN MUISTA SEMMOISTA ENNEN SYÖNEENI.
USKALTAISKOHAN MAISTAA?

NIKO SANOI, ETTÄ SE MAISTUU PAHALTA.
OISKOHAN SE PAHAA?
VILMAKAAN EI OO VIELÄ MAISTANUT.

TUO PERUNA ON MIULLE TUTTU.
ANNI KERTO, ETTÄ SE PERUNA ON KASVANUT
TUOSSA IHAN LÄHELLÄ. HASSUA, ETTÄ NYT SE
ON TÄSSÄ MIUN LAUTASELLA.

OTAN VÄHÄN LISÄÄ MAITOA
JA MAISTAN SITTEN SEN
PARSAKAALIN.

ANNI KERTO, ETTÄ MIE OON HUOMENNA APULAISENA
JA SAAN KATTAA SEN KANSSA PÖYDÄN.
SE ON VÄHÄN SAMA KUIN KOTONA,
MUTTA NYT PITÄÄ LAITTA ENEMMÄN LAUTASIA.

KUN ON SYÖTY, SAA TAAS PASTILLIN.
NE ON HYVIÄ JA ÄITI ON SANONU,
ETTÄ NE PUHDISTAA HAMPAAT.

MITENHÄN NE SEN TEKEE, KUN EI NIISSÄ OO HARJAA.

KANNUSTAMME
LASTA MAISTAMAAN
UUSIA MAKUJA.

LAPSEN
SYNTYMÄPÄIVÄÄ
MEILLÄ JUHLITAAN
ILMAN
HERKKUJA.

SUOSIMME
LÄHI-
RUOKAA.

Makuja ja ruokakulttuuria

TIE SYDÄMEEN KÄY VATSAN KAUTTA – MYÖS LAPSELLA.

TARJOAMME PARASTA MAHDOLLISTA JA SUOSITUSTEN MUKAISTA, TERVEELLISTÄ RUOKAA.

SUOSIMME LÄHIRUOKAA AINA KUN SE VAIN ON MAHDOLLISTA.

Kokeilemme uusia makuja makuaakkosten avulla. Kannustamme lasta maistamaan uusia makuja. Emme kuitenkaan pakota maistamaan tai syömään ruokaa. Meillä ruoka on sellaisessa muodossa, että lapsi erottaa siitä eri ruoka-aineet ja pystyy tutustumaan puhtaisiin makuihin.

Kiinnitämme huomiota ruuan sokeripitoisuuteen ja näkyvän sokerin määrään. Totutamme lasta vähäsokerisiin ja sokerittomiin makuihin. Puuroon laitetaan marjoja tai hedelmiä hillon sijaan ja janojuomana on vesi. Juhlapäiviä, vaikkapa lasten syntymäpäiviä vietetään juhlien ilman karkkeja ja muuta makeaa.

Meillä ruokailutilanne on kiireetön ja syömmekin aina pienissä ryhmissä. Ruoka on pöydissä tarjoi-

luastioissa. Näin lapsi voi opetella ottamaan itse, voitelemaan leivän ja kaatamaan juomaa muukiinsa. Annamme pienelle ja itsenäistä ruokailua harjoittelevalle lapselle mahdollisuuden sormiruokailuun. Ohjaamme lasta auttamaan toisia, tarjoamaan ruokaa ja keskustelemaan ruokapöydässä rauhallisesti.

Jokainen lapsi toimii vuorollaan ruoka-apulaisena, joka kattaa aikuisen kanssa pöydän ja huolehtii muutenkin ruokailun sujumisesta pienten tehtävien kautta.

Ruokailun päätteeksi tyhjennämme, huuhtelemme astiat ja laitamme ne yhdessä astianpesukoneeseen. Jokainen myös pyyhkii lopuksi oman ruokailupaikkansa.

OMASTA HYGIENIASTA HUOLEHTIMISTA

Harjoittelemme säännöllisesti käsien pesua, hampaiden harjausta ja wc-hygieniaa. Huolehdimme hampaista ottamalla lounaan jälkeen ksylitolipastillin. Harjoittelemme myös hampaiden harjausta päivittäin, jos vanhemmat niin haluavat.

HARJOITTELEMME
KÄSIEN PESUA,
HAMPAIDEN HARJAUSTA
JA WC-HYGIENIAA.

HUOLEHDIMME
HAMPAISTA OTTAMALLA
LOUNAAJÄLKEEN
KSYLITOLIPASTILLIN.

RENTOUTUMISTA JA LEPOA

Lapsi tarvitsee leikin, touhun ja liikkumisen vastapainoksi lepoa. Jokaisella lapsella on yksilöllinen levon tarve. Meillä lapsi voi nukahtaa ja herätä omaa tahtiaan. Emme herätä lasta kesken unien. Sovimme vanhempien kanssa päiväunista, että lapsi saa nukkua tarvittavat pituiset päiväunet rauhallisessa ympäristössä.

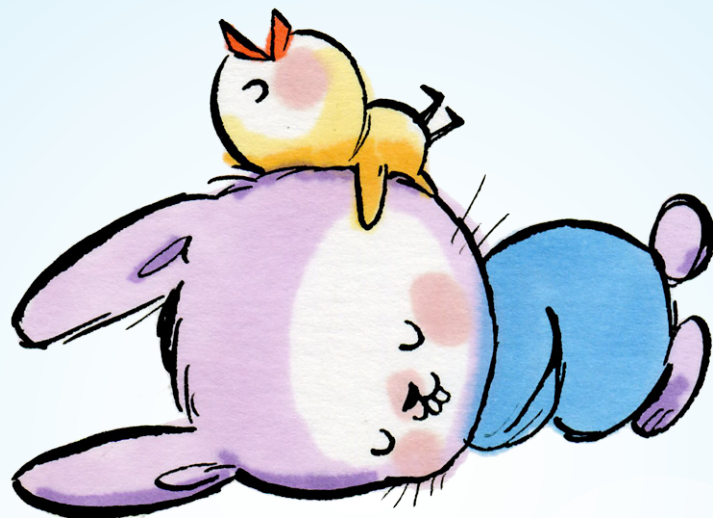
Jos lapsi ei tarvitse päiväunia, järjestämme hänelle tarpeen mukaan pienen lepo hetken, jolloin hän voi katsella kirjaa tai kuunnella kasvattajan lukemaa satua tai laulua. Aina uni ei kuitenkaan tule, vaikka takana olisi kuinka touhukas päivä. Silloin lapsi voi meillä nousta jatkamaan päivän askareita.

Lapset, jotka eivät tarvitse lepo hetkeä jatkavat meillä leikkiä tai lähtevät ulkoilemaan.

MEILLÄ LAPSI SAA
NUKAHTAA JA HERÄTÄ
OMAA TAHTIAAN.

JOS UNI EI TULE,
LAPSI VOI NOUSTA
JATKAMAAN PÄIVÄN
TOUHUJA.

TÄÄ VIIDAKKOKIRJA ON KYLLÄ HYVÄ. ANNI OSAA LUKEA SITÄ HENOSTI.
LAULAAKOIHAN SE TAAS SEN VIIDAKON UNILAULUN?

MIE EN EHKÄ JAKSA ODOTTAA, NUKUTTA.
ON OLLUT NIIN PALJON TOUHUA.

VILMA TAITAA JO NUKKUA. NIKO KATSOO OMAA KIRJAA.
NUKUTTAAKOIHAN SITÄ?

MIE LAITAN KYLLÄ NYT SILMÄT KIINNI.
KAUNIITA UNIA.

LAPSEN
YKSILÖLLINEN
HUOMIOIMINEN
ON PARASTA
TUKEA.

TUKI VOI OLLA:
YLEINEN,
TEHOSTETTU JA
ERTYINEN TUKI.

TUKI
SUUNNITELLAAN
AINA LAPSEN
PARASTA
AJATELLEN.

Ketään ei jätetä yksin

KAIKKIEK LASTEN KEHITYKSEN JA OPPIMISEN TUKI
ON TAVALLINEN VARHAISKASVATUKSEN ARKI.

Lapsen yksilöllinen huomioiminen ja tukeminen ovat normaalia toimintaa eikä erillinen toimenpide tuentarpeessa oleville lapsille. Jokainen lapsi tarvitsee omalla tavallaan tukea oppimisessaan ja kehitymisessään. Tuen kohde, määrä ja teho vaihtelevat kunkin omien tarpeiden mukaan.

Tuki on jaettu kolmeen portaaseen: yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. **Kaikki tuki tuodaan jokaisen lapsen normaaliin toimintaympäristöön.**

Vasun mukainen arki on parasta yleistä tukea lapselle. Kasvattajat ovat tietoisia tavoitteista ja tunnistavat ohjauksen mahdollisuudet. Lapsen tukeminen on yhteisön jokaisen kasvattajan tehtävä, eikä tukea eroteta yksinomaan tietyissä tilanteissa ja toiminnoissa toteutettavaksi. Jokai-

selta kasvattajalta edellytetään perusosaamisen lisäksi erityispedagogista osaamista ja kykyä toteuttaa toiminnallista osallistumista lasten kanssa.

Osana varhaiskasvatuksen tukitoimia lapsen fyysistä, psyykkistä (ilmapiiri) ja kognitiivista (oppiminen) ympäristöä mukautetaan lapselle sopivaksi. Yleiseen tukeen kuuluu kasvatuksen ja opetuksen tietoinen tehostaminen sekä suunnitelmallinen ja päivittäinen toiminnan arviointi ja muokkaus lasten tarpeiden mukaisesti.

Tukitoimia suunnitellessa pohditaan aina mihin tukea kohdennetaan. Tuki voidaan tuoda lapselle ryhmään tai kohdistaa lapsen ja kasvattajien tai lasten keskinäiseen vuorovaikutukseen.

Joskus perheen sisäistä vuorovaikutusta muuttamalla voidaan saada aikaan muutosta lapsen tilanteessa. Tuki voi olla kapea-alaista ja liittyä lapsen kognitiivisiin, sosiaalisiin, tunne-elämän, motorisiin tai kielen kehityksen taitoihin.

Lapsen kanssa voi toimia varhaiskasvatuksen ulkopuolisia aikuisia, kuten puheterapeutti, toimintaterapeutti, fysioterapeutti tai lääkäri. Otamme yhteistyöverkoston kanssa huomioon lapsen elämän kokonaisuuden. **Lapsi on keskiössä kaikissa keskusteluissa**, joissa käsitellään lapsen tukeen liittyviä asioita.

Yksilölliset tukitoimet kirjataan lapsen vasuun ja niihin palataan jokaisessa keskustelussa. Tukitoimia arvioidaan jatkuvasti ja eteneminen kirjataan vasuun.

Tuen tarvetta arvioivat ryhmän kasvattajat yhdessä vanhempien kanssa ja he suunnittelevat tarvittavia muutoksia ympäristöön, toimintaan

tai vuorovaikutukseen lapsen tarpeiden mukaisesti. Tärkeää on muodostaa kokonaiskuva lapsesta, hänen mielenkiinnon kohteistaan, vahvuuksistaan ja tuen tarpeistaan yhdessä vanhempien ja lapsen kanssa työskentelevien asiantuntijoiden kanssa.

Kolmiportaisen **tuen tehostettua tukea** lapsi saa, kun tukeminen vaatii tiheämpää seuranta ja useammin tapahtuvaa tukitoimien ja -tarpeen arviointia. Tehostettu tuki on luonteeltaan ennaltaehkäisevää ja lyhytkestoista. Lapselle etsitään ja rakennetaan toimivat tukimuodot yhdessä lapsen arjessa toimivien tahojen kanssa.

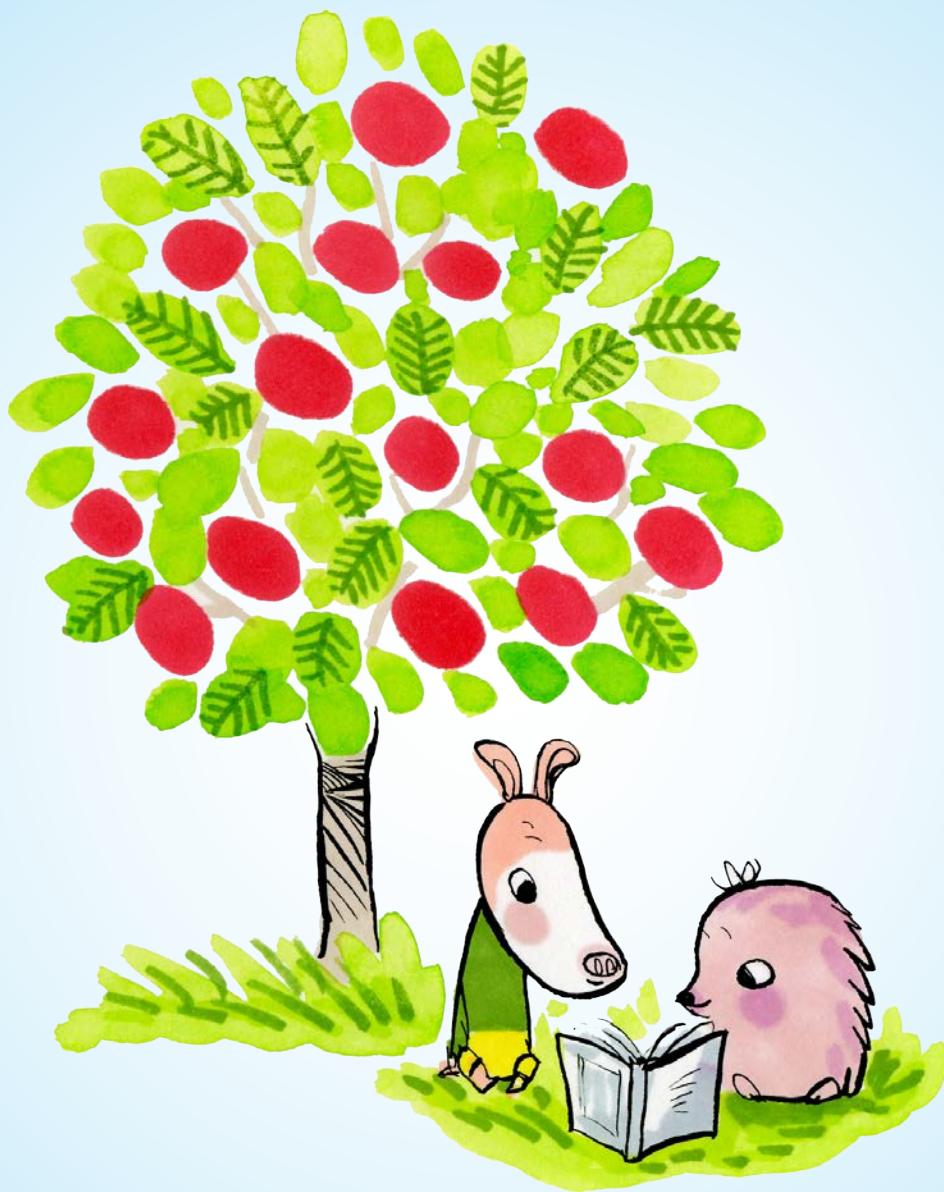
Lapsi siirtyy **erityisen tuen** piiriin, kun tehostetun tuen menetelmät eivät riitä tai tuen tarve osoittautuu pitkäkestoiseksi ja intensiiviseksi. Erityiseen tukeen siirtymisestä päätetään vanhempien kanssa yhteistyöpalaverissa. Lapsen vasuun kirjataan tavoitteet, suositukset sekä tukitoimien toteuttaminen ja arviointi.

Pohjana lapsen parhaaksi TEHTY LAKI

VARHAISKASVATUSSUUNNITELMAN PERUSTA ON VARHAISKASVATUSLAISSA,
JONKA KYMMENEN TÄRKEINTÄ TAVOITETTA OVAT:

- 1) edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksenmukaista kokonaisvaltaista kasvua, terveyttä ja hyvinvointia
- 2) tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista
- 3) toteuttaa lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset
- 4) varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö
- 5) turvata lasta kunnioittava toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä
- 6) antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuri-perinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa
- 7) tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmettyä tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä
- 8) kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, edistää lapsen toimimista vertaisryhmässä sekä ohjata eettisesti vastuulliseen ja kestävään toimintaan, toisten ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen
- 9) varmistaa lapsen mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin
- 10) toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä.

KIITOS KUN TUTUSTUIT VASUKIRJASEEN!

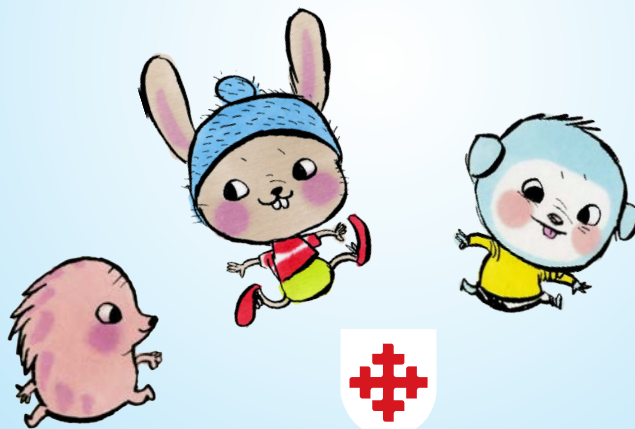
Koko varhaiskasvatussuunnitelman löydät Liperin kunnan nettisivuilta www.liperi.fi

Kaikki rakkaat leivänmurruset

LIPERIN VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA ELI VASU SISÄLTÄÄ

- **FAKTOJA** toiminnan periaatteista.
- Olennaiset ja uudet asiat **NOSTOINA**.
- Varhaiskasvatuksessa olevan lapsen pohdintoja ja tunteita kuvaavan **TARINAN**, joka liittyy kulloinkin käsittelyssä olevaan asiaan. Tarinassa kuvataan varhaiskasvatuksen periaatteiden toteutumista lapsen näkökulmasta.

Tule mukaan - loikitaan yhdessä kohti uusia seikkailuja!

Liperi

Liperin kunta • Kunnanvirasto

PL 20 • 83100 Liperi facebook.com/liperin kunta
013 686 511 • kirjaamo@liperi.fi twitter.com/LiperinKunta
www.liperi.fi instagram.com/liperinkunta